

Sesja edukacyjna pt. „Jeśli nie pamięć, to co? Edukacja w miejscach pamięci narodowej”, Opole, 7 czerwca 2016 r.

7 czerwca 2016 r. Centralne Muzeum Jeńców Wojennych w Łambinowicach-Opolu (dalej: CMJW w Łambinowicach-Opolu) zorganizowało XII sesję edukacyjną pt. „Jeśli nie pamięć, to co? Edukacja w miejscach pamięci narodowej”. Jej zasadniczym celem było przekazanie wiedzy o mechanizmach funkcjonowania systemów totalitarnych oraz losach jednostek, trafiających w ich tryby, co w myśl założeń spotkania, może stanowić podstawę do refleksji nad genezą, eskalacją oraz sposobem rozwiązywania konfliktów we współczesnym świecie oraz budowaniem społeczeństwa obywatelskiego. W sesji, która miała miejsce w siedzibie muzeum w Opolu, uczestniczyło około 40 osób. Wśród zebranych znaleźli się nauczyciele przedmiotów humanistycznych, wykładowcy ośrodków akademickich i metodycznych, pracownicy muzeów martyrologicznych, studenci oraz laureaci VIII edycji ogólnopolskiego konkursu na projekt historyczny „Póki nie jest za późno”.

W części wprowadzającej do sesji wygłoszone zostały trzy referaty o charakterze naukowym, poświęcone tematowi wykorzystania edukacji w rozwiązywaniu konfliktów i kształtowaniu postaw tolerancji i zrozumienia, głównie wśród młodych ludzi. W drugiej części, na którą złożyło się siedem wystąpień, zaprezentowane zostały konkretne przykłady rozwiązań, dotyczących współpracy edukatorów z CMJW w Łambinowicach-Opolu. W podsumowaniu ogłoszono wyniki VIII edycji ogólnopolskiego konkursu na projekt historyczny „Póki nie jest za późno” i wręczono nagrody laureatom.

Otwarcia sesji dokonała dr Violetta Rezler-Wasielewska, dyrektor CMJW w Łambinowicach-Opolu, która w słowie wstępnym przypomniała jej ideę. Mówiła również o celowości dalszego organizowania tego typu przedsięwzięć. Następnie głos zabrała dr hab. Izabela Skórzyńska z Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza w Poznaniu, która w referacie pt. „Wizyty szkolne w muzeum i miejscu pamięci. Potrzeby i oczekiwania”, skupiła się na dzisiaj-

szej roli instytucji muzealnej w kształtowaniu tożsamości młodego odbiorcy. Podkreśliła, że proces ten odbywa się w toku poznawania i rozumienia czasów minionych m.in. poprzez kontakty ze świadkami historii, poprzez indywidualne (osobiste) zwiedzanie muzeów, zadawanie pytań w czasie wizyt i otrzymywanie odpowiedzi na nie. Druga prelegentka, dr Alicja Bartuś z Międzynarodowego Domu Spotkań Młodzieży w Oświęcimiu w wystąpieniu pt. „Od nienawiści do ludobójstwa – projekt: Małopolska Pamięta”, przedstawiła założenia edukacji globalnej na przykładzie wizyt młodzieży szkolnej w byłym obozie koncentracyjnym Auschwitz-Birkenau. Celem wizyty w miejscach pamięci – jak stwierdziła – jest doświadczenie miejsca, zdobycie wiedzy i uwrażliwienie człowieka, co odbywa się poprzez poznanie mechanizmów działania systemów totalitarnych i ostatecznie ma prowadzić obserwatorów do refleksji.

W referacie pt. „Mediacja – najlepszy sposób na konflikt”, Dorota Whitten z Fundacji Dom Pokoju we Wrocławiu, skupiła się na wyjaśnianiu pojęcia konfliktu. Omówiła sposoby rozwiązywania sporów wśród młodzieży szkolnej poprzez metodę rozmowy (komunikację) między rówieśnikami. Argumentowała, że rozwiązywanie sporów jest możliwe poprzez wyzbycie się negatywnych emocji, odnajdywanie wspólnych zainteresowań, współpracę. Podkreśliła, że najważniejszą rolę w mediacji odgrywają nauczyciele, którzy powinni być przygotowani do rozwiązywania konfliktów wśród uczniów.

Na zakończenie pierwszej części sesji odbyła się kilkuminutowa dyskusja, w której prelegenci i goście odnieśli się do niektórych zagadnień poruszonych przez mówców. Osia dyskusji były tolerancja oraz stan wiedzy historycznej młodzieży.

Po wznowieniu obrad w dwóch wystąpieniach zatytułowanych pt. „Wizyta w Miejscu Pamięci Narodowej w Łambinowicach jako przykład wizyty uwrażliwiającej”, nauczycielki, Dorota Golanowska-Ptak z Publicznego Gimnazjum w Głucholazach i Bożena Wojciechowska z Zespołu Szkół w Łambinowicach, przedstawiły swoje doświadczenia z wizyt młodzieży szkolnej w Miejscu Pamięci Narodowej w Łambinowicach. Zaznaczyły, iż muzeum otwiera przed nauczycielami wiele możliwości w zakresie oddziaływania dydaktycznego i realizacji celów kształcenia. Obydwie prelegentki podkreśliły ogromne znaczenie kontaktu młodzieży ze świadkami historii (powstańcami warszawskimi–byłymi jeńcami) w procesie zainteresowania uczniów historią. Ważną rolę w edukacji – stwierdziły – oprócz tradycyjnego zwiedzania i warsztatów odegrały także projekty historyczne (przykład „Auschwitz–Lamsdorf. Lamsdorf–Auschwitz”), film edukacyjny, wyświetlany w muzeum (*Lamsdorf/Łambinowice. Muzeum i miejsce pamięci*) oraz spektakl teatralny pt. *Przerzucane słowa*, wystawiany w baraku na terenie byłego Stalagu 318/VIII F (344) Lamsdorf. Doktor Marek Białokur z Zespołu Szkół Ogólno-

kształcących w Opolu, w referacie pt. „Wizyta w Miejscu Pamięci Narodowej w Łambinowicach jako przykład wizyty uwrażliwiającej”, zwrócił uwagę na rolę, jaką miejsca pamięci mają do odegrania w uwrażliwieniu młodzieży oraz usystematyzowaniu, utrwalaniu i pogłębieniu wiedzy zdobytej w szkole. Za ważne uznał również uzyskanie nowych doświadczeń poznawczych, co odbywa się w czasie zwiedzania, ale również poprzez podróżowanie i udział w obozach i projektach historycznych. Przytoczył tutaj konkretne przykłady: coroczny międzynarodowy obóz młodzieżowy, konkursy (np. poezji jenieckiej) oraz spotkania ze świadkami historii (powstańcy warszawscy), organizowanymi przez CMJW w Łambinowicach-Opolu. Ostatnia prelegentka Joanna Ojdana z Muzeum Śląska Opolskiego, w wystąpieniu pt. „Bardzo Młoda Kultura na Opolszczyźnie 2016–2018. Nowe możliwości dla animatorów i edukatorów”, przedstawiła cele projektu Eduko 2016–2018, którego założeniem jest promocja edukacji kulturowej na obszarze województwa opolskiego.

Kolejne trzy wystąpienia poświęcone były przedstawieniu wybranych działań edukacyjnych realizowanych w CMJW w Łambinowicach-Opolu. Doktor Anna Wickiewicz, pracownik muzeum, zaprezentowała założenia projektu pt. „Wielopłaszczyznowa pamięć: nauczanie na miejscu oraz *on-line* o nazistowskich, a także stalinowskich obozach koncentracyjnych i internowania” (na stronie www.historiana.eu). Wyjaśniła genezę przedsięwzięcia, którego realizacja rozpoczęła się w styczniu 2014 r. przez EUROCLIO (Europejskie Stowarzyszenie Nauczycieli Historii), wspólnie z partnerami: CMJW w Łambinowicach-Opolu, Fundacją Miejsc Pamięci Buchenwald i Mittelbau-Dora oraz Estońskim Instytutem Pamięci Historycznej i Uniwersytetem w Tallinie. Referentka zapoznała słuchaczy z ideą projektu oraz jej efektami, tj.: bazą źródłową oraz scenariuszami lekcji nauczania o nazistowskich i stalinowskich miejscach internowania. Wyjaśniła, że udostępnione na stronie www.historiana.eu materiały umożliwiają pokazanie wielowymiarowej historii minionego stulecia, szczególnie dobrze widocznej w miejscach takich jak Buchenwald czy Łambinowice. Następnie głos zabrała Dorota Musiał z muzeum, która w referacie pt. „51/50. Wystawa jubileuszowa Centralnego Muzeum Jeńców Wojennych w Łambinowicach-Opolu” jako przykład działania edukacyjnego” przedstawiła genezę i ideę powstania jubileuszowej ekspozycji muzeum oraz jej walory edukacyjne. Mówczyni wyjaśniła, że 51 eksponatów zostało opisanych w formie kart, które mogą zostać wykorzystane przez nauczycieli w ramach lekcji historii, języka polskiego i godziny wychowawczej na wszystkich poziomach nauczania. Tematyka działalności edukacyjnej CMJW w Łambinowicach-Opolu była rozwinięta w referacie dr Doroty Maćkuli z Zespołu Szkół Ogólnokształcących w Strzelcach Opolskich, noszącym tytuł „Warsztat w ramach Teki Edukacyjnej IPN”. Dotyczył projektu teki edukacyjnej jako przykładu współpracy pracowników placówek

muzealnych z nauczycielami wszystkich poziomów nauczania województwa opolskiego. Doktor D. Maćkula zaprezentowała przykładowy scenariusz lekcji języka polskiego, swojego autorstwa pt. „Zanotować epopeję”, na podstawie którego zademonstrowała aktywny sposób zdobywania wiedzy historycznej przez uczniów.

Po tym wystąpieniu dr Violetta Rezler-Wasielewska zaprosiła zebranych do dyskusji, podsumowującej sesję. W jej trakcie dyskutanci skupili się przede wszystkim na kwestii przygotowania młodzieży do wizyty w muzeum oraz podkreślali wagę spotkań ze świadkami historii. Ostatnim punktem programu było ogłoszenie wyników VIII edycji ogólnopolskiego konkursu na projekt historyczny pt. „Póki nie jest za późno” (wyniki konkursu w „Kalendarium”, s. 222). Oceniając sesję jako całość można uznać, że postawione przez jej organizatorów cele zostały zrealizowane.

Sebastian Mikulec